

Catedràtic a la Pompeu Fabra i professor de Public Policy a The Johns Hopkins University, l'autor explica què va suposar una Thatcher avui vindicada

VICENÇ
NAVARRO

CATEDRÀTIC DE POLÍTICS
PÚBLIQUES (UPF)

Dama de ferro o serventa de l' 'establishment' britànic?

Per què la promoció de Margaret Thatcher ara? Hi ha una percepció en cercles conservadors que en aquests moments de crisi cal un líder que s'atreveixi a fer els canvis necessaris, enfrontant-se a grups poderosos, responsables de la crisi. Entre aquests, es considera els sindicats com un culpable de l'elevat atur. En la seva suposada *defensa egoista* dels propis interessos (atribuint una estretor de mires en preocupar-se exclusivament dels treballadors que tenen feina, els *insiders*), els sindicats dificulten la integració en el mercat de joves, dones i col·lectius coneguts com els *outsiders*. El que es requereix, se'ns diu, és debilitar els sindicats i implementar, entre altres mesures, la facilitat d'acomiadar treballadors amb contracte fix, fent més fàcil que els *insiders* es converteixin en *outsiders*, la qual cosa, paradoxalment, facilitarà el descens de la desocupació. En aquesta interpretació, l'elevat atur a Espanya s'atribueix a l'excessiu poder sindical. El que cal és algú que els faci passar per l'adreçador i reduïxi els drets socials i laborals adquirits, desmantellant l'Estat del benestar, ja que aquest consumeix recursos que el país no té, i la disponibilitat de tants beneficis socials estava la ciutadania i li dona excessiva seguretat, perdent creativitat i actitud emprenedora. S'ha de reduir la suposada excessiva protecció social per enfortir l'esperit emprenedor. La competitivitat i el dinamisme han de substituir la col·laboració, la solidaritat i la seguretat.

Durant aquests anys de crisi hem vist el domini d'aquest pensament en centres financers, empresarials, mediàtics i polítics als dos costats de l'Atlàntic Nord. El deteriorament de la situació econòmica que l'aplicació de les polítiques que deriven d'aquest pensament conservador i neoliberal crea ha generat la crida per aquests centres a una figura política (abans Caudillo i ara «una personalitat a qui no li tremolin les mans») per enfrontar-se amb «els poderosos», com sindicats, funcionaris públics, classes populars i una llarga llista de sectors que no es caracteritzen precisament pel fet de tenir gran poder. En realitat, valentia o masculisme polític és atrevir-se a enfrontar-se amb els febles.

Un exemple d'aquest suposat coratge és

l'anomenada *Dama de Ferro*, Margaret Thatcher, la figura a la Gran Bretanya que ha estat més dòcil i servil envers els grups més poderosos de la City, el centre financer, al món empresarial. Tal líder era un mer instrument d'aquests poders, realitat ocultada en la pel·lícula *La Dama de Ferro* (que idealitza la figura a nivells hiperbòlics). Lluny de ser la figura *antiestablishment* que la pel·lícula presenta, en fou un producte. A la Gran Bretanya (on vaig viure diversos anys) la classe social adquireix una dimensió molt marcada en la vida quotidiana. L'*establishment* britànic sempre s'ha preocupat de la imatge que el seu instrument polític (el Partit Conservador) dóna a la població. La procedència social dels seus dirigents dóna una imatge que preocupa l'*establishment*. Per això, en un moment d'agitació social, necessitava dirigents que no procedissin de les classes dominants, que trenquessin aquesta imatge. Thatcher, filla de botiguers, i Major, fill d'un aturat, van ser triats per trencar aquella imatge que, malgrat aquests canvis, el partit continua tenint (David Cameron és fill d'una família amb una gran fortuna).

Thatcher va reduir també la protecció social, fins al punt que la mortalitat en la majoria dels sectors populars (com ha documentat Richard G. Wilkinson en el llibre *Unhealthy societies*) va créixer durant el seu mandat, inclouent-hi les taxes de suïcidi, d'homicidi i d'alcoholisme, apareixent de nou un problema que havia desaparegut: la fam, especialment entre els nens, i molt en particular en les regions més pobres, com Yorkshire, Escòcia, i el País de Gal·les (vegeu «The Iron Lady: the Margaret Thatcher movie we don't need», de Laura Flanders. *The Nation*). El film mostra els sindicalistes com violents i irracionals, però mai no s'explica per què les classes populars i els sindicats es van rebel·lar contra les condicions miserables que les polítiques thatcherianes estaven imposant a la classe treballadora. Va ser ella qui va fer famosa la dita que «creiem en la lluita de classes i vencerem». Thatcher, com Reagan als EUA, va intentar crear una cultura en què totes les víctimes del sistema darwinià que ella aspirava a establir se sentissin responsables de la seva pròpia situació. ▲